

**MINISTER
EDUKACJI NARODOWEJ**

M. Uściach W. Obłoczek
S E K R E T A R I A T
Biuro Prac Senackich
wpłynęło do 1.09.10
nr. 2268 podpis. 64

Warszawa, 2010-03-31

DPN-DP-0401-09/2010

**Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na oświadczenie złożone przez Pana Senatora Stanisława Gogacza na 49. posiedzeniu Senatu w dniu 18 lutego 2010 r. uprzejmie wyjaśniam, że podstawa programowa określona rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. nr 4, poz. 17) zapewnia pełną realizację treści nauczania przewidzianych dla każdego przedmiotu na poszczególnych etapach kształcenia. Jeżeli chodzi o przedmiot *Historia*, to jego koncepcja nauczania została oparta o następujące obszary kształcenia:

- zaznajomienie uczniów z dziedzictwem minionych epok,
- kształtowanie postaw – wprowadzenie w ogólnoludzki system wartości związanych z tradycją, zwłaszcza ojczystą,
- umacnianie przywiązania do idei wolności i tolerancji,
- przygotowanie do uczestnictwa w życiu publicznym,
- lepsze zrozumienie otaczającego świata i mechanizmów życia społecznego.

Z tymi obszarami wiążą się wymagania ogólne właściwe dla danego etapu edukacyjnego, ściśle podporządkowane celom kształcenia i uwzględniające wiek oraz rozwój umysłowy uczniów.

Najistotniejszą zmianą wprowadzoną przez nową podstawę programową jest zespolenie programowe gimnazjum i I klasy szkoły ponadgimnazjalnej w czteroletni cykl. Zmiana ta jest szczególnie ważna dla edukacji historycznej w szkole gimnazjalnej, ponieważ dzięki niej nauczyciel historii zyskał więcej czasu na dokładne zapoznanie ucznia z dziejami Polski, Europy i świata. W efekcie daje to możliwość poszerzenia i uporządkowania wiedzy historycznej zdobytej w szkole podstawowej oraz rozwinięcia umiejętności związanych z szeroko rozumianym myśleniem historycznym. Dominujący w gimnazjum układ chronologiczny pozwala na pełniejsze ukazanie miejsca Polski w dziejach powszechnych. Podstawa programowa *Historii* dla gimnazjum przewiduje, że na lekcjach tego przedmiotu uczniowie zgłębiają zagadnienia związane z historią Polski i świata do 1918 roku, czyli poznają najważniejsze postacie, wydarzenia i procesy wpływające na świadomość historyczną, kulturę materialną i duchową, a ponadto na kontynuowanie procesu budowania własnej tożsamości narodowej i obywatelskiej. Cele nauczania *Historii* w gimnazjum związane są przede wszystkim z kształceniem swobodnego posługiwania się chronologią,

co oznacza opanowanie umiejętności sytuowania wydarzeń i procesów historycznych w czasie oraz ustalanie związków poprzedzania, równoczesności i następstwa. Równie ważne jest, by gimnazjalista potrafił wyjaśnić związki przyczynowo – skutkowe analizowanych wydarzeń i procesów historycznych, a także umiał wskazać powiązania pomiędzy przeszłością a czasami współczesnymi.

Tak precyzyjnie zaplanowany proces kształcenia historycznego w sposób komplementarny dopełnia i rozwija podstawa programowa *Wiedzy o społeczeństwie* dla III etapu edukacyjnego (gimnazjum). Przewiduje ona bowiem treści nauczania, dzięki którym uczeń poznaje poszczególne wydarzenia historii najnowszej, ważne z punktu widzenia kształtowania postaw patriotycznej, obywatelskiej, społecznej. Celem przedmiotu *Wiedza o społeczeństwie* na III etapie jest przekazanie uczniom wiedzy o podstawowych prawidłowościach, regułach i instytucjach życia publicznego oraz wykształcenie umiejętności obywatelskich i postaw niezbędnych do poruszania się w przestrzeni publicznej, właściwej dla ich wieku. Należy podkreślić, że rozwijanie kompetencji obywatelskich i społecznych na lekcjach kształtuje i wzmacnia zakres wiedzy o historii najnowszej przewidziany w podstawie programowej *Wiedzy o społeczeństwie* dla gimnazjum.

Pragnę zwrócić uwagę na fakt, że podstawa programowa *Historii i społeczeństwa* dla II etapu edukacyjnego (klasy IV – VI szkoły podstawowej) oprócz treści nauczania dotyczących wiedzy i kształtowania postaw obywatelskiej i społecznej, obejmuje dzieje państwa polskiego od początków istnienia do roku 1989. Należy przyjąć, że tak obszerny zakres wiedzy historycznej, z którym zapoznaje się uczeń szkoły podstawowej, stanowi istotnie ważną część fundamentu edukacji historycznej. Kontynuowanie tej edukacji na poziomie gimnazjum w ramach dwóch przedmiotów, czyli *Historii* oraz *Wiedzy o społeczeństwie* sprawia, że uczeń poszerza i gruntuje swoją wiedzę o przeszłości, nie tracąc kontaktu z wydarzeniami XX wieku. Podstawa programowa *Wiedzy o społeczeństwie*, odnosząc się do zjawisk i wydarzeń historycznych między innymi ubiegłego wieku, uwzględnia zagadnienia takie jak dzieje, kultura, język i tradycja w kontekście wielonarodowych tradycji Polski, jak również mniejszości narodowe i etniczne oraz grupy migrantów (w tym uchodźców) żyjących obecnie w Polsce, powstanie Polonii i jej więzi z ojczyzną, a także wydarzenia II wojny światowej takie jak Holokaust oraz inne zbrodnie przeciw ludzkości, konsekwencje skrajnego nacjonalizmu czy analizę historycznych i współczesnych przykładów stereotypów i uprzedzeń utrudniających relacje między narodami.

Wnioskować zatem należy, że koncepcja układu treści nauczania wynikająca z przyjętych w dokumencie zasad ciągłości i komplementarności treści programowych pozwala osiągnąć zamierzony dla edukacji historycznej cel – **pełną, harmonijną, niespieszną i, zgodnie z zainteresowaniami uczniów, pogłębioną realizację podstawy programowej *Historii*.**

Pragnę dodać, że edukację historyczną istotnie wspomaga kształcenie w zakresie *Języka polskiego*, w szczególności interpretacja zaplanowanych w podstawie programowej tekstów kultury, a ponadto zalecane wycieczki edukacyjne oraz stosowanie aktywnych metod nauczania. Jeżeli chodzi o lektury w gimnazjum, to bez wątpienia z rzetelnym przekazem historycznym spotka się uczeń, omawiając utwory literackie: *Kamienie na szaniec* Aleksandra Kamińskiego, *Dywizjon 303* Arkadego Fiedlera, wybrany utwór podejmujący problematykę Holokaustu, np. opowiadanie Idy Fink.

Natomiast utwory poetów XX wieku: Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, Kazimierza Wierzyńskiego, Czesława Miłosza, Zbigniewa Herberta, Wisławy Szymborskiej i wielu innych powinny skłonić nauczyciela do ukazania tła historycznego czasu, w którym powstawały. Ostatecznie bowiem do nauczyciela należy wybór programu oraz metod nauczania, które uzna za najwłaściwsze.

Ministerstwo Edukacji Narodowej, aby wspomóc nauczycieli, uczniów oraz wszystkie osoby zainteresowane historią najnowszą stworzyło portal internetowy www.rokhistorii.men.gov.pl, z którego można pobrać materiały edukacyjne, zapoznać się z projektami edukacyjnymi, organizowanymi konkursami, konferencjami tematycznymi oraz śledzić kalendarz ważnych wydarzeń.

Wziąwszy pod uwagę powyższe, pragnę podkreślić, że historia najnowsza ma zapewnione właściwe miejsce w nowej podstawie programowej kształcenia ogólnego i w odpowiednim zakresie pozna ją uczeń gimnazjum.

z poważaniem
w/z MINISTRA
SEKRETARZ STANU
Krystyna Szumilas
Krystyna Szumilas